

POLITICKÉ ZABEZPEČOVÁNÍ BOJE V NOCI

Plukovník Václav Voneš

V letošním výcvikovém roce má naše armáda za úkol zvládnout boj v noci. Pro splnění tohoto úkolu je na všech stupních armády rozvíjena i politická práce.

Noc byla vždy věrným spojencem odvážných a dovedných vojáků. V průběhu Veliké vlastenecké války získala Sovětská armáda veliké mistrovství v bojové činnosti v noci, jehož vyvrcholením byla bitva o Berlín, zahájená v 3.00 hod. 16. dubna 1945. Od skončení druhé světové války bylo na bojištích v Koreji i ve Vietnamu praxí prověřeno, že noc je důležitým činitelem k dosažení vítězství. Význam mistrného osvojení vedení boje v noci je zdůrazněn nejen praxí posledních válek, ale především soudobými podmínkami vedení boje.

Probojovat pochopení významu noční bojové činnosti

Při prosazování a osvojování bojové činnosti v noci je třeba překonat konservatismus, který má hluboké kořeny ve zvyklostech i v přípravě našeho velitelského sboru. Politická práce v jednotě s bojovou přípravou musí přispět k tomu, aby si naši velitelé a vojáci oblíbili boj v noci a stali se mistry v jeho ovládnutí. To vyžaduje, aby velitelé a politické orgány pronikli do principiálních otázek tohoto způsobu boje. Jsem toho názoru, že k provádění politické práce, která musí rozhodným způsobem mít vliv na vztah a názor velitelů, štábů i příslušníků jednotek na noční boj, je nutné si především ujasnit, v čem je za soudobých podmínek mimořádný význam boje v noci a které výhody i nevýhody pro boj noc přináší. Na základě hlubokého rozboru těchto faktů je pak teprve možné rozvíjet v těsném spojení s praktickou bojovou činností politickou práci, která by pomáhala překonat konservatismus v názorech a podporovala snahu všech vojáků maximálně využívat všech výhod, které noc při boji poskytuje, a současně snižovat působení nevýhod na nejmenší míru.

V čem je mimořádný význam nočního boje za soudobých podmínek? Na vedení soudobého boje má velký vliv mohutný růst mechanisace armád a rozvoj bojových prostředků, zejména využívání zbraní hromadného ničení. Proto nabývá boj větší průraznosti. Zvyšuje se rychlost postupu, což umožňuje vojskům plnit mnohem hlubší úkoly než dříve. S růstem dynamičnosti boje vzrůstají i manévrovací schopnosti. Každé přerušení útoku dává protivníkovi možnost provést přeskupení sil a prostředků, po případě přísunutí záloh a tím i zastavení útoku. Tato skutečnost podtrhuje význam nepřetržitého útoku. V minulosti zpravidla docházelo k přerušování boje v noci. V soudobých podmínkách boje však musí být noci využíváno v plném rozsahu k dosahování nepřetržitosti útoku, aby nepříteli nebyla poskytnuta možnost volného jednání. Kromě těchto požadavků diktovaných požadavky operačního umění je třeba noci využívat pro výhody, které zvyšují účinek boje nebo vytvářejí pro

naše vojska příznivé podmínky k dosažení úspěchu. Zvláště důležité je, že noc umožňuje při utajení přípravy útočit s překvapením. Útok v noci na nepřipraveného nepřítele působí jeho demoralisaci, desorientaci a bývá proto velmi úspěšný. Dále noc na příklad způsobuje, že se účinnost palby nepřítele v noci snižuje. Je proto vhodné provádět útok v noci k překonání prostorů, v kterých není možno podporovat pěchotu tanky a v nichž by naše jednotky byly vystaveny ve dne ničivé palbě nepřítele. Noc ztěžuje nepříteli používat letectva k hromadným úderům a konečně snižuje i nebezpečí použití atomových zbraní nepřítel.

Noc má pro bojovou činnost i řadu nevýhod. Některé z nich, jako je ztížené pozorování předpolí, řízení motorových vozidel, tanků a řízení palby, jsou částečně odstraňovány přístroji k vidění v noci. Noc však klade velké překážky součinnosti mezi jednotlivými druhy vojsk. Značně je znesnadněna činnost dělostřelectva, tanků a největší těžkosti ořináší noc letcům. Noc velmi ztěžuje velení vojskům.

Zaměřovat politickou práci na zkvalitnění práce štábů za boje v noci

Noční boj klade zvýšené nároky na všestrannou připravenost velitelů, štábů, týlů a vojsk všech druhů. Všimněme si činnosti velitelů a štábů, na jejichž práci závisí včasná příprava a sladěná činnost vojsk při boji v noci.

Podmínkou úspěšné činnosti velitele, který musí provést včasná opatření pro boj v noci, je jeho dobrá informovanost o situaci vlastních jednotek — jeho předvídatost, která mu umožňuje na základě průběhu boje usoudit, v jakých podmínkách povede noční boj — a konečně jeho rozhodnost, kterou získává čas.

Informovanost a podmínky pro nepřetržitě velení musí veliteli zabezpečovat štáb. Protože bojem v noci vlastně bojujeme o získání časových výhod nad nepřítelem, je i práce ve štábu náročná na časové plnění úkolů. Tato náročnost se stupňuje zejména při vedení boje v noci v průběhu operace. Přerušování boje na noc umožňovalo štábům upřesňovat informace o situaci podřízených jednotek, dávalo možnost provádět týlová opatření a štáby měly větší možnost k odpočinku. Při nepřetržitě vedení boje, t. j. i v noci, musí být práce ve štábu organizována a prováděna na vyšším stupni. Pro tuto situaci je nutno ve štábech vytvořit podmínky.

Aby štáb byl pevným, dobře »sehraným« kolektivem, musí velitel pečlivě sledovat kádrovou stabilisaci svého štábu a řídit odbornou i politickou přípravu k odbornému a politickému zpevnění štábu. Pro zrychlení práce štábu je kromě odborné připravenosti důležitou podmínkou technické vybavení štábu. V tomto směru se projevuje v našich štábech mnoho vážných nedostatků a stav neodpovídá soudobým požadavkům na štáby. Do práce štábů je nutné zavést více techniky, která by umožňovala veliteli co nejrychleji předávat bojová nařízení a která by v celku zrychlovala a usnadňovala práci štábu. Jde o využívání magnetofonů (přístrojů na zachycování a reprodukování mluvené řeči), o vytvoření souprav pro grafickou práci na mapách, o vyřešení otázek technického vybavení důstojníků štábů, aby za polních podmínek v dešti, v mrazu

i v noci mohli pracovat na mapě tak, aby byla podkladem pro velení vojskům. Politická práce ve štábech musí podporovat iniciativu v hledání jak nových forem práce štábu, tak způsobů, jak zrychlit a zkvalitnit práci štábů, aby byly velitelům oporou při velení vojskům.

Při bojové činnosti v noci ani velitelé, ani štáby nejsou zbaveni vlivů, které má noc na všechny ostatní vojáky. Jevy noční bojové činnosti mají větší účinek na morální stav lidí než za dne, snáze vznikají skreslené zprávy a někdy i panika. Kromě řady dalších zvláštností je vážnou otázkou zvyšování únavy. Boj s únavou při noční bojové činnosti musí být veden na všech stupních. Je třeba si uvědomit, že na organizaci odpočinku bude mít vliv předvídatost velitele, jeho včasná opatření k vedení nočního boje a rychlost doručení rozhodnutí velitele štábem vojskům a jeho kontrola. Jsem toho názoru, že těžiště pozornosti o zabezpečení odpočinku musí být soustředěno na velitele a štáby. Budou-li vojska určena pro noční boj včas vyvedena do zálohy, budou mít i větší možnost odpočinku. Velitelé a štáby budou však přecházet z denní fáze boje do boje v noci většinou bez přerušení. Je nutné již při současném mírovém výcviku zainteresovat velitele a politické pracovníky všech stupňů na organisování odpočinku, jehož základem je dobře zpracovaný plán odpočinku. Se splněním tohoto úkolu souvisí nutnost udržet jak v bojových jednotkách, tak i ve štábech stále svěží síly k vedení nepřetržitého boje.

Usměrnovat politickou práci na zvyšování připravenosti vojsk pro boj v noci

Velitelé připravují štáby a vojska na boj v noci za výcvikových podmínek. Při této přípravě ke splnění stanovených cílů usměrňují i práci svých politických zástupců a politickou práci u svých jednotek v celku.

Pojednám o některých otázkách, na které je možno zaměřit politickou práci s cílem zvýšit připravenost vojsk na boj v noci. Jsou to osvojování řádů a theoretických zásad o vedení nočního boje, rozšiřování zkušeností Sovětské armády a příslušníků čs. armádního sboru v SSSR z Veliké vlastenecké války, rozšiřování praktických poznatků z výcviku pro boj v noci, prohlubování znalostí techniky pro vedení noční bojové činnosti, upevňování bojového soudružství v družstvech, četách, rotách, v praporech a mezi jednotlivými druhy vojsk.

Zvládnutí řádů a všech theoretických zásad o vedení nočního boje má přední místo v celkové přípravě na boj v noci. Řády a theoretické zásady o boji v noci zobecňují bohaté zkušenosti vítězných bojů Sovětské armády a přihlížejí k soudobým podmínkám vedení boje za používání zbraní hromadného ničení a prostředků pro vidění v noci. Složitost a celková náročnost na vedení boje v noci vyžaduje iniciativního popularisování řádů různými formami. Při tom nesmí docházet k odtrhování theoretických zásad od zkušeností získaných praktickou činností. Jednou z dobrých forem mohou být na příklad konference o otázkách nočního boje prováděné na různém stupni. Obsah politické práce zaměřený na propagaci theoretických zásad noční bojové činnosti a na popularisaci zkušeností z této činnosti musí mít tvůrčí charakter. To znamená, že k stanoveným cílům budou zpracována opatření zahrnující všechny

úseky stranickopolitické práce, při čemž bude přihlíženo k různorodosti obsahu pro mužstvo, velitele různých stupňů, pro štáby a pro různé druhy vojsk. Na příklad k popularisování zkušeností je možno vybírat literaturu z Veliké vlastenecké války, pořádat besedy s příslušníky čs. armádního sboru v SSSR o jejich zkušenostech z nočních bojů, slovem, písmem, nákresey i grafy popularisovat zkušenosti z nočních cvičení, sestavovat alba pro shrnutí poznatků a p.

Důležité místo v přípravě na noční boj má zvládnutí techniky pro vidění v noci. Populárním objasňováním na příklad principu využívání infračerveného záření k vidění v noci a různé formy rozšiřování vědomostí v tomto směru (od výkladů a schemat až po praktické předvádění) jsou vytvářeny příznivé podmínky pro zvládnutí a ošetřování této techniky v naší armádě. Technika pro vidění v noci vyžaduje stálého zdokonalování a je třeba na tuto otázku zaměřit i novátory a poskytovat jejich práci všestrannou pomoc.

Zvláštnosti a náročnost nočního boje vyžadují vysokých morálních hodnot vojsk, které spolu s vysokým stupněm výcviku a fyzické připravenosti za dovedného velení jsou zdrojem úspěchu.

Součástí dobrého morálního stavu jednotek je bojové soudružství mezi vojáky navzájem i mezi příslušníky jednotek a jejich veliteli. Zejména při boji v noci musí jednotky tvořit pevně stmelový celek, v němž ze vzájemného soudružského vztahu pramení odvaha i hrdinství v boji. Je velkým úkolem politické práce spojovat družstva, čety, roty i větší jednotky v celky, v kterých se v průběhu celého vojenského života vytvářejí tyto vztahy. Přispívají k tomu všechna opatření vedoucí ke kolektivnosti, a to vzájemná podpora mezi jednotlivci, vystupování jednotek v různých soutěžích kulturních i sportovních jako celky. Stmelování jednotek musí prolínat výcvik, zábavu, sport — celý život vojáků. Pro boj v noci je velmi důležitá vzájemná důvěra a bojové soudružství mezi jednotlivými druhy vojsk. Příslušníci střeleckých jednotek musí mít důvěru v mistrovství dělostřelců, tankistů a letců, tankisté v mistrovství protitankových dělostřelců a letců atd. Tyto vztahy se nevytvářejí samy o sobě, nýbrž musí být cílevědomě pěstovány.

Noční boj je pro svoji náročnost prověřkou bojové, morální i fyzické připravenosti vojsk, která musí být pro tento druh boje cílevědomě připravována. Tak jako noční boj není izolovaným druhem boje, tak i příprava na něj v průběhu celého roku není izolována, nýbrž je součástí celoroční přípravy vojsk. Jinou otázkou je příprava na noční bojová cvičení, na která je třeba jak v přípravě, tak i v průběhu zaměřit intenzivní, plánovanou a konkrétní politickou práci.

Plán politického zabezpečení nočního bojového cvičení

Velitel svazku při vydávání pokynů k přípravě nočního bojového cvičení vydává i pokyny svému politickému zástupci pro zpracování plánu politického zabezpečení cvičení.

V pokynech vychází ze skutečné situace svého štábu i jednotek v podmínkách cvičení. Nedává na příklad pokyny pro kontrapropagační činnost nebo pro práci se zajatci, jestliže v průběhu cvičení nebudou

tyto otázky prakticky procvičovány, nýbrž zaměřuje politického zástupce a celou politickou práci na hlavní otázky, na jejichž splnění závisí i splnění cílů vytyčených pro cvičení. Nemám v úmyslu předložit šablonu plánu politického zabezpečení, protože politické práci je jakákoli šablona cizí. Velitel může zaměřit politickou práci a činnost strannických a mládežnických organizací na příklad na tyto otázky:

- mobilisovat vojáky k přísnému dodržování zásad utajení při zaujímání výchozího položení k útoku;
- podporovat rychlé pronikání a přísné plnění plánu osvětlení a objasňovat význam soustavného vytyčování cest;
- upevnit a dodržet v boji zásady součinnosti uvnitř jednotek, mezi jednotkami i jednotlivými druhy vojsk;
- soustředit pozornost štábu i podřízených jednotek na provedení opatření při přechodu k boji za denního světla.

Při zpracovávání plánu politického zabezpečení bojového cvičení v noci je nutné, aby si politický pracovník na operačním oddělení nebo u náčelníka štábu přesně zjistil složení cvičících jednotek, a to jak vlastních; tak přidělených posilových prostředků, a dobu, kdy budou veliteli k dispozici. Musí si ujasnit jednotlivé fáze cvičení a podle nich rozdělit plán politického zabezpečení. Součástí plánu by měla být i kontrola, která by zabezpečovala, aby se úkoly politického zabezpečení staly neoddělitelnou součástí celkové přípravy a průběhu nočního bojového cvičení.

Noc ztěžuje součinnost. Proto musí mít důležité místo v plánu politické práce zabezpečování součinnosti v průběhu vedení boje. Práce komunistů a mládežníků bude mít veliký význam, aby se otázky součinnosti v potřebné míře dostaly až ke každému vojákovi. Protože při vedení noční bojové činnosti je velmi důležité na příklad stále upřesňování směru, včasnost a přesnost při osvětlování, doplňování střeliva a zásobování potravinami, bude třeba rozvíjet práci i k dosahování příkladnosti komunistů a mládežníků na těchto důležitých úsecích bojové činnosti.

V plánu politického zajištění je třeba i stanovit, jakou pomoc dostanou politické orgány bojujících jednotek z politického oddělení svazku. Podle mého názoru není vhodné stanovit pro podřízené velitele formy (alespoň ne všechny) politické práce, ale hlavně obsah. Ponechání podřízeným velitelům možnosti, aby si se svými politickými zástupci volil sám formy provádění politické práce, zvyšuje jeho iniciativu a dává mu možnost tvůrčího přístupu k řešení otázky. Zástupce velitele svazku pro politické věci sleduje, aby političtí pracovníci druhů vojsk a speciálních jednotek zvládli theoretické i praktické zvláštnosti činnosti jejich druhu vojska při boji v noci, protože z nich budou vycházet i některá politická opatření u jejich jednotek. V různých fázích bojového cvičení soustřeďuje zástupce velitele svazku svoji pozornost na nejdůležitější otázky. Na příklad při zaujímání výchozího položení k útoku soustředí pozornost na tankové a dělostřelecké jednotky, které nejspíše mohou prozradit přípravu k útoku. Velkou pozornost je nutno věnovat průzkumným jednotkám, předsunutým odřadům a poskytovat pomoc jednotkám týlovým. Při celém provádění politické práce nesmí docházet k prozrazování rozhodnutí velitele bez jeho souhlasu.

Z otázek obsažených v plánu uvedu svůj názor na příklad na politické zabezpečování organisace osvětlení.

Osvětlováním předpolí si vytváříme podmínky pro ničení nepřítele a přísně dbáme, aby naše jednotky kryla tma. Organisace osvětlení a přísné její dodržování dává možnost, abychom ve svůj prospěch využívali jak všech výhod noci, tak i osvětlení. Z toho vyplývá, že osvětlujeme jen to, co potřebují naše jednotky. Při všech cvičeních prováděných v noci si musí velitelé všech stupňů osvojovat otázky osvětlování bojiště. Na jednom ukázkovém cvičení v přípravě letošního výcvikového roku se ukázalo, jak obtížné je dosáhnout sladění mezi požadavky na osvětlování cílů a činností osvětlovacích jednotek. Zejména se nemá stát, aby při osvětlování pomocí leteckých pum byly osvětlovány útočící jednotky a tím vystaveny palbě nepřítele.

K organisaci osvětlování je u štábu střeleckého sboru zpracováván jednotný plán osvětlení, který odpovídá zámyslu velitele. Jeho přesné dodržení a zpracování na nižších stupních vyžaduje mimořádného úsilí velitelů i štábů. Při plnění úkolů tohoto plánu je účastno velké množství bojovníků i prostředků. Nižší velitelé i příslušníci jejich jednotek si musí pamatovat řadu signálů, na které je nutná okamžitá reakce. Komunisté a mládežníci musí při plnění úkolů tohoto plánu osvětlení svou příkladností a velkým soustředěním na všechny úkoly přispět k uvedení tohoto složitého organismu v činnost.

Složitost osvětlování vyžaduje, aby velitelé využívali všech cvičení v noci k důkladnému nacvičení používaných světelných signálů.

V přípravě na vedení boje v noci musí si všichni političtí pracovníci osvojit určité zásady, které jim usnadní řízení politické práce pro boj v noci a dosahování úspěchů. Jsou to na příklad: nepřetržité upřesňování směru, soustavné vytyčování průchodů a cest postupu vůbec, označování vlastních vojáků pro vzájemné poznávání v noci, činnost týlových jednotek za nočních podmínek. Důležitým momentem při boji v noci je příprava na rozednění, kdy je nutno očekávat protiopatření nepřítele. Proto do rozednění musí být ukončeny všechny přesuny velitelských stanovišť a pozorovatelů, aby bylo zabezpečeno pevné vedení. Do rozednění musí být ukončeno rozmístění dělostřelectva v palebných postaveních, z kterých je možno podporovat bojující jednotky, a letectvo musí být připraveno podporovat první sledy útočné sestavy při odrážení nepřátelských protiopatření.

V celku je při stanovení rozsahu otázek politického zabezpečování boje v noci rozhodující rozsah a stupeň výcviku jednotek.

Z á v ě r

Zvládnutí úkolů boje v noci vyžaduje rozvinutí iniciativy na všech stupních v naší armádě. Velitelé a političtí pracovníci musí odborně vojenský výcvik dovedně spojovat se stranickopolitickou prací v přípravě na boj v noci. Není pouhou frází, že v budoucí válce bude úspěch na straně toho, kdo k boji lépe využije noci.